

CADRUL PRIVIND AJUTOARELE DE STAT PENTRU SECTORUL CONSTRUCȚIILOR NAVALE

(2011/C 364/06)

1. INTRODUCERE

1. De la începutul anilor '70, ajutoarele de stat acordate în sectorul construcțiilor navale au fost supuse unei serii de scheme specifice de ajutoare de stat, care au fost treptat alinate dispozițiilor orizontale privind ajutoarele de stat. Actualul Cadru privind ajutoarele de stat pentru sectorul construcțiilor navale⁽¹⁾ va expira la data de 31 decembrie 2011. În conformitate cu politica sa de a asigura un nivel sporit de transparență și de simplificare a normelor privind ajutoarele de stat, Comisia își propune să elimine, în cea mai mare măsură posibilă, diferențele dintre normele aplicabile sectorului construcțiilor navale și cele aplicabile altor sectoare industriale, prin extinderea dispozițiilor orizontale cu caracter general la sectorul construcțiilor navale⁽²⁾.

2. Cu toate acestea, Comisia recunoaște că anumite caracteristici disting construcțiile navale de alte sectoare, cum ar fi seriile mici de producție, dimensiunea, valoarea și complexitatea unităților produse, precum și faptul că prototipurile sunt utilizate în general în scop comercial.

3. În lumina acestor caracteristici speciale, Comisia consideră că este oportun să se aplice în continuare dispoziții specifice în materie de ajutoare pentru inovare în sectorul construcțiilor navale, asigurându-se în același timp că aceste ajutoare nu afectează în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale și concurența într-o măsură care contravine interesului comun.

4. Ajutoarele de stat pentru inovare trebuie să conducă la o schimbare în comportamentul beneficiarului ajutorului, astfel încât acesta să își sporească nivelul activităților de inovare și să se desfășoare proiecte sau activități inovatoare care altfel nu ar fi fost efectuate sau care ar fi fost efectuate într-o mai mică măsură. Efectul de stimulare este identificat printr-o analiză contrafactuală, prin compararea nivelurilor de activitate propuse, în condițiile acordării ajutorului și în absența acestuia. Prin urmare, prezentul Cadru identifică cerințe specifice care vor permite statelor membre să asigure prezența unui efect de stimulare.

5. Un set informal de norme privind ajutoarele pentru inovare în sectorul construcțiilor navale, în special cu privire la costurile eligibile și la confirmarea caracterului inovator al proiectului, a fost elaborat în colaborare cu sectorul de activitate implicat și este aplicat de Comisie în practica sa decizională. Din motive de transparență, aceste norme ar trebui să fie integrate în mod formal în regulile privind ajutoarele pentru inovare.

⁽¹⁾ JO C 317, 30.12.2003, p. 11.

⁽²⁾ A se vedea Planul de acțiune privind ajutoarele de stat COM(2005) 107 final, punctul 65: „Comisia va decide dacă este în continuare necesar un Cadru pentru ajutoarele de stat în domeniul construcțiilor navale sau dacă ar trebui ca sectorul să fie reglementat de norme orizontale”.

6. În ceea ce privește ajutoarele regionale, în 2013, Comisia își va revizui Liniile directoare privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013⁽³⁾, care au un caracter orizontal. Prin urmare, până la acel moment, Comisia va continua să aplice aceleași norme specifice pentru ajutoarele regionale în domeniul construcțiilor navale care sunt prevăzute în prezent în Cadru din 2003. Aceasta va reexamina situația în contextul revizuirii Liniilor directoare privind ajutoarele de stat regionale.

7. În ceea ce privește creditele la export, obiectivul prezentului Cadru este respectarea obligațiilor internaționale aplicabile.

8. Prin urmare, prezentul Cadru cuprinde dispoziții specifice în ceea ce privește ajutoarele pentru inovare și ajutoarele regionale acordate în domeniul construcțiilor navale, precum și dispoziții referitoare la creditele la export. În plus, ajutorul pentru sectorul construcțiilor navale poate fi considerat compatibil cu piața internă în temeiul Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene și al instrumentelor orizontale în materie de ajutor de stat⁽⁴⁾, cu excepția cazului în care există dispoziții contrare prevăzute de aceste instrumente.

9. În conformitate cu articolul 346 din tratat și sub rezerva dispozițiilor articolului 348 din tratat, orice stat membru poate lua măsurile pe care le consideră necesare pentru protecția intereselor esențiale ale siguranței sale, în ceea ce privește finanțarea pentru navele militare.

10. Comisia intenționează să aplice principiile enunțate în prezentul Cadru între 1 ianuarie 2012 și 31 decembrie 2013. După acea dată, Comisia intenționează să includă dispozițiile privind ajutoarele pentru inovare în Cadru comunitar pentru ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare⁽⁵⁾ și să integreze ajutoarele regionale pentru sectorul construcțiilor navale în Liniile directoare privind ajutoarele de stat regionale.

2. DOMENIUL DE APLICARE ȘI DEFINIȚII

11. În temeiul prezentului Cadru, Comisia poate autoriza ajutoare pentru șantiere navale, sau, în cazul creditelor la export, ajutoare pentru proprietarii de nave acordate pentru construirea, repararea sau transformarea de nave, precum și ajutoare pentru inovare acordate pentru construirea de structuri *offshore* plutitoare și mobile.

⁽³⁾ JO C 54, 4.3.2006, p. 13.

⁽⁴⁾ De exemplu, Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului (JO C 82, 1.4.2008, p. 1) stabilesc condițiile în care pot fi autorizate ajutoarele acordate șantiierelor navale pentru procesele de producție mai ecologice. În plus, proprietarii de nave pot primi ajutoare pentru achiziționarea unor vehicule de transport noi care depășesc standardele Uniunii sau care măresc nivelul de protecție a mediului, în lipsa standardelor Uniunii, contribuind astfel, în ansamblu, la efectuarea unor transporturi maritime mai ecologice.

⁽⁵⁾ JO C 323, 30.12.2006, p. 1.

12. În sensul prezentei decizii, se aplică următoarele definiții:

- (a) „construcții navale” înseamnă construirea, în Uniune, de nave comerciale autopropulsate;
- (b) „reparații navale” înseamnă operațiunile de reparare sau recondiționare, în Uniune, a navelor comerciale autopropulsate;
- (c) „transformări navale” înseamnă transformarea, în Uniune, a navelor comerciale autopropulsate de minimum 1 000 tb⁽¹⁾, cu condiția ca operațiunile de transformare să presupună modificări radicale ale planului de încărcare, a carcasei, a sistemului de propulsie sau ale spațiilor destinate pasagerilor;
- (d) „navă comercială autopropulsată” înseamnă o navă care, prin intermediul propulsiei și direcției sale permanente, are toate caracteristicile de autonavigabilitate pe mare sau pe căi navigabile interioare și aparține uneia dintre următoarele categorii:
- (i) nave maritime de cel puțin 100 tb și nave de navigație interioară de dimensiuni echivalente, utilizate pentru transportul de pasageri și/sau de mărfuri;
- (ii) nave maritime de cel puțin 100 tb și nave de navigație interioară de dimensiuni echivalente utilizate pentru un serviciu specializat (de exemplu, spărgătoare de gheață și drage);
- (iii) remorchere de cel puțin 365 kW;
- (iv) carcase neterminate ale navelor menționate la punctele (i), (ii) și (iii) care plutesc și sunt mobile;
- (e) „structuri offshore plutitoare și mobile” înseamnă structuri destinate explorării, exploatării sau producerii de petrol, gaze sau surse regenerabile de energie, care au caracteristicile unei nave comerciale, cu excepția faptului că nu sunt autopropulsate și sunt concepute pentru a fi deplasate de mai multe ori pe parcursul utilizării lor.
- (a) ajutoarele trebuie să fie acordate pentru investiții în rețehnologizarea sau modernizarea unui șantier sau unor șantiere existente, nefiind legate de o restructurare financiară a șantierului sau șantierele în cauză, cu scopul de a îmbunătăți productivitatea instalațiilor existente;
- (b) în regiunile menționate la articolul 107 alineatul (3) litera (a) din tratat și care respectă harta aprobată de Comisie pentru fiecare stat membru pentru acordarea ajutoarelor regionale, intensitatea ajutorului nu poate depăși 22,5 % echivalent subvenție brută;
- (c) în regiunile menționate la articolul 107 alineatul (3) litera (c) din tratat, care respectă harta aprobată de Comisie pentru fiecare stat membru pentru acordarea ajutoarelor regionale, intensitatea ajutorului nu poate depăși 12,5 % echivalent subvenție brută sau plafonul aplicabil ajutoarelor regionale, reținându-se valoarea cea mai mică;
- (d) ajutorul trebuie să se limiteze la susținerea cheltuielilor eligibile astfel cum sunt definite în Liniile directe privind ajutoarele naționale regionale pentru perioada 2007-2013.

3.2. Ajutoare pentru inovare

3.2.1. Cereri eligibile

14. Ajutoarele acordate pentru inovare în sectorul construcțiilor navale, reparațiilor navale sau transformărilor navale pot fi considerate compatibile cu piața internă până la o intensitate maximă a ajutorului de 20 % brut, în măsura în care acestea se referă la aplicarea industrială a unor produse și procese inovatoare din punct de vedere tehnologic, adică a unor produse și procese noi sau îmbunătățite în mod substanțial din punct de vedere tehnologic, comparativ cu tehnologia de vârf existentă în industria construcțiilor navale din cadrul Uniunii, care prezintă un risc de eșec tehnologic sau industrial. Ajutoarele pentru inovare pentru echipamente și lucrări de modernizare pentru navele de pescuit nu vor fi considerate compatibile cu piața internă, cu excepția cazului în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 25 alineatele (2) și (6) din Regulamentul (CE) nr. 1198/2006 al Consiliului din 27 iulie 2006 privind Fondul european pentru pescuit⁽²⁾ sau dispozițiile care îi vor succeda. Nu se poate acorda ajutor unui șantier naval dacă se acordă ajutor din Fondul european pentru pescuit, sau din succesorul acestuia, sau alt ajutor public cu privire la aceeași navă.

3. MĂSURI SPECIFICE

3.1. Ajutoare regionale

13. Ajutoarele regionale pentru construcții navale, reparații navale sau transformări navale pot fi considerate compatibile cu piața internă dacă îndeplinesc în special următoarele condiții:

15. Produsele și procesele inovatoare în înțelesul punctului 14 includ îmbunătățiri în domeniul mediului referitoare la calitate și performanță, cum ar fi optimizarea consumului de carburant, emisiile motoarelor, deșeuri și siguranță.

⁽¹⁾ Tonaj brut.

⁽²⁾ JO L 223, 15.8.2006, p. 1.

16. Atunci când inovarea are ca obiectiv sporirea protecției mediului și duce la respectarea standardelor Uniunii cu cel puțin un an înainte de intrarea în vigoare a acestor standarde sau sporește nivelul de protecție a mediului în absența unor standarde la nivelul Uniunii sau permite să se depășească standardele Uniunii, intensitatea maximă a ajutorului poate fi majorată la 30 % brut. Expresiile „standardele Uniunii” și „protecția mediului” au înțelesul stabilit în Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului.

17. Cu condiția ca acestea să fie conforme cu criteriile menționate la punctul 14, produsele inovatoare se vor referi fie la o nouă categorie de nave, definită prin intermediul primei nave a unei serii potențiale de nave (prototip), fie la elemente inovatoare ale unei nave, care pot fi izolate de navă ca element separat.

18. Cu condiția ca acestea să fie în conformitate cu criteriile de la punctul 14, procesele inovatoare se referă la conceperea și punerea în aplicare de noi procese în domeniul producției, gestionării, logisticii sau ingineriei.

19. Ajutoarele pentru inovare pot fi considerate compatibile cu piața internă dacă sunt acordate în vederea primei aplicări industriale a produselor și proceselor inovatoare.

3.2.2. Costurile eligibile

20. Ajutoarele pentru inovare destinate produselor și proceselor trebuie să se limiteze la suportarea cheltuielilor de investiții, proiectare, inginerie și operațiuni de probă direct și exclusiv legate de partea inovatoare a proiectului și efectuate după data depunerii cererii de ajutoare pentru inovare ⁽¹⁾.

21. Costurile eligibile includ costurile de șantier, precum și costurile pentru achiziționarea de bunuri și servicii de la terți (de exemplu, furnizorii de sistem, furnizorii la cheie și societăți subcontractante), în măsura în care acele produse și servicii sunt strict legate de inovare. Costurile eligibile sunt definite mai detaliat în anexă.

22. Autoritatea națională competentă, desemnată de statul membru în scopul punerii în aplicare a ajutoarelor pentru inovare, trebuie să analizeze costurile eligibile pe baza estimărilor furnizate și dovedite de către solicitant. În cazul în care cererea include costuri pentru achiziționarea de bunuri și servicii de la furnizori, aceștia din urmă nu trebuie să fi beneficiat de ajutoare de stat pentru bunurile și serviciile vizând aceleași obiective.

⁽¹⁾ Cu excepția costurilor aferente studiilor de fezabilitate întreprinse cu cel mult 12 luni înainte de depunerea cererii de acordare a unui ajutor pentru un proces inovator.

3.2.3. Confirmarea caracterului inovator al proiectului

23. Pentru ca ajutoarele pentru inovare să fie considerate compatibile cu piața internă în temeiul prezentului Cadru, cererea de ajutor pentru inovare trebuie să fie depusă la autoritatea națională competentă înainte ca solicitantul să încheie un acord cu caracter obligatoriu pentru punerea în aplicare a proiectului specific pentru care se solicită ajutorul pentru inovare. Cererea trebuie să conțină o descriere a inovării, atât din punct de vedere calitativ, cât și cantitativ.

24. Autoritatea națională competentă va solicita obținerea, de la un expert independent și competent din punct de vedere tehnic, confirmarea că ajutorul este solicitat pentru un proiect care reprezintă un produs sau proces nou sau îmbunătățit în mod substanțial din punct de vedere tehnologic, comparativ cu tehnologia de vârf existentă în industria construcțiilor navale din cadrul Uniunii (apreciere calitativă). Ajutorul poate fi considerat compatibil cu piața internă doar dacă expertul independent și competent din punct de vedere tehnic confirmă autorității naționale competente faptul că cheltuielile eligibile ale proiectului au fost calculate astfel încât să acopere exclusiv părțile inovatoare ale proiectului în cauză (apreciere cantitativă).

3.2.4. Efect stimulat

25. Ajutoarele pentru inovare în sensul prezentului Cadru trebuie să aibă un efect stimulat, și anume trebuie să aibă ca rezultat schimbarea comportamentului destinatarului, astfel încât acesta să își sporească nivelul activității de inovare. Ca rezultat al ajutoarelor, activitatea de inovare trebuie să înregistreze o creștere de volum, o extindere a domeniului de activitate, o majorare a fondurilor cheltuite sau a rapidității cu care este realizată.

26. În conformitate cu punctul 25, Comisia consideră că ajutorul nu reprezintă un stimulent pentru beneficiar în cazul în care proiectul ⁽²⁾ a început înainte ca beneficiarul să depună o cerere de ajutor la autoritățile naționale.

27. Pentru a verifica dacă ajutoarele vor determina beneficiarul să își modifice comportamentul în așa fel încât să își sporească nivelul activității de inovare, statele membre trebuie să prezinte o evaluare *ex ante* a creșterii activității de inovare pe baza unei analize în care se compară o situație în care ajutorul nu este acordat cu o situație în care ajutorul este acordat. Criteriile de utilizat pot include creșterea activităților inovatoare din punct de vedere al volumului, al extinderii domeniului de activitate, al majorării fondurilor cheltuite sau al rapidității cu care sunt realizate, împreună cu alți factori relevanți de natură cantitativă și/sau calitativă prezentați de către statul membru cu ocazia notificării în conformitate cu articolul 108 alineatul (3) din tratat.

28. Dacă poate fi demonstrat un efect semnificativ asupra a cel puțin unuia dintre aceste elemente, luând în considerare comportamentul obișnuit al unei întreprinderi în sectorul respectiv, Comisia poate concluziona, de regulă, că ajutorul are un efect stimulat.

⁽²⁾ Acest lucru nu exclude eventualitatea ca potențialul beneficiar să fi realizat deja studii de fezabilitate care nu sunt acoperite de cererea de ajutor de stat.

29. La evaluarea unei scheme de ajutor, condițiile referitoare la efectul stimulat se vor considera a fi îndeplinite în cazul în care statul membru s-a angajat să acorde ajutor individual conform schemei de ajutor aprobate numai după ce a verificat că efectul stimulat există, precum și să transmită rapoarte anuale privind punerea în aplicare a schemei de ajutor aprobate.

30. Aprobarea cererii de ajutor trebuie să fie condiționată de încheierea de către beneficiar a unui acord cu caracter obligatoriu privind efectuarea proiectului sau procesului specific de construcție navală, reparație navală sau transformare navală pentru care se solicită ajutorul pentru inovare. Plățile pot fi efectuate numai după semnarea contractului relevant. În cazul în care contractul este anulat sau proiectul este abandonat, toate ajutoarele plătite trebuie să fie restituite, cu dobândă aplicabilă de la data la care au fost plătite ajutoarele. De asemenea, în cazul în care proiectul nu este finalizat, ajutorul care nu a fost folosit pentru cheltuielile de inovare eligibile trebuie să fie restituit cu dobândă. Rata dobânzii trebuie să fie cel puțin egală cu ratele de referință adoptate de Comisie.

3.3. Credite la export

31. Ajutoarele în domeniul construcțiilor navale sub formă de facilități de creditare beneficiind de un sprijin din partea statului, acordate proprietarilor de nave din țară și din afara țării sau terților pentru construcția sau transformarea de nave, pot fi considerate compatibile cu piața internă în cazul în care îndeplinesc condițiile prevăzute de Acordul privind orientările pentru creditele la export care beneficiază de sprijin public, încheiat în cadrul OECD în 1998, și cele prevăzute de Acordul sectorial privind creditele la exportul de nave sau toate condițiile ulterioare stabilite într-un astfel de acord sau care înlocuiesc aceste acorduri.

4. MONITORIZARE ȘI RAPORTARE

32. Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE ⁽¹⁾ și Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a

normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE ⁽²⁾ prevăd că statele membre prezintă Comisiei rapoarte anuale cu privire la toate schemele de ajutor existente. Atunci când adoptă o decizie în temeiul prezentului Cadru pentru toate ajutoarele pentru inovare acordate în temeiul unei scheme aprobate și destinate întreprinderilor mari, Comisia poate cere statelor membre să prezinte un raport cu privire la modul în care a fost respectată cerința privind efectul stimulat în cazul ajutoarelor acordate unor întreprinderi mari, folosind în special criteriile menționate la punctul 3.2.4.

5. CUMUL

33. Plafoanele ajutoarelor stabilite prin prezentul Cadru se aplică indiferent dacă ajutorul respectiv este finanțat parțial sau total prin resurse de stat sau prin resurse ale Uniunii. Ajutoarele autorizate în temeiul prezentului Cadru nu pot fi combinate cu alte forme de ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat sau cu alte forme de finanțare din partea Uniunii, prin al căror cumul rezultă o intensitate a ajutorului mai mare decât cea stabilită în prezentul Cadru.

34. În cazul în care ajutoarele urmăresc obiective diferite și implică aceleași costuri eligibile, se va aplica plafonul ajutorului cel mai favorabil.

6. APLICAREA PREZENTULUI CADRU

35. Comisia va aplica principiile prevăzute în prezentul Cadru începând de la 1 ianuarie 2012 până la 31 decembrie 2013. Comisia va aplica respectivele principii tuturor măsurilor de ajutor notificate în privința cărora i se solicită să ia o decizie după 31 decembrie 2011 chiar dacă proiectele au fost notificate anterior acelei date.

36. În conformitate cu Comunicarea Comisiei privind stabilirea regulilor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal ⁽³⁾, Comisia va aplica principiile prevăzute în prezentul Cadru ajutoarelor nenotificate acordate după 31 decembrie 2011.

⁽¹⁾ JO L 83, 27.3.1999, p. 1.

⁽²⁾ JO L 140, 30.4.2004, p. 1.

⁽³⁾ JO C 119, 22.5.2002, p. 22.

ANEXĂ

Costurile eligibile pentru ajutorul pentru inovare în sectorul construcțiilor navale

1. CATEGORIE NOUĂ DE NAVE

În cazul construirii unei noi categorii de nave care este eligibilă a primi ajutoare pentru inovare, costurile eligibile sunt următoarele:

- (a) costuri pentru dezvoltarea conceptului;
- (b) costuri pentru proiectarea conceptului;
- (c) costuri pentru proiectarea funcțională;
- (d) costuri pentru proiectarea detaliată;
- (e) costuri pentru studii, teste, machete și costuri similare legate de dezvoltarea și proiectarea navei;
- (f) costuri pentru planificarea punerii în aplicare a proiectului;
- (g) costuri pentru testarea și verificarea produsului;
- (h) costuri cu forța de muncă și costuri generale suplimentare pentru o nouă categorie de nave (curba de învățare).

La punctele (a)-(g), costurile legate de proiectarea tehnologică standard echivalentă unei categorii de navă anterioare sunt excluse.

La punctul (h), costurile de producție suplimentare care sunt strict necesare pentru validarea inovării tehnologice pot fi eligibile în măsura în care acestea sunt limitate la minimumul necesar. Având în vedere dificultățile de ordin tehnic legate de construcția unui prototip, costurile de producție ale primei nave depășesc, în mod normal, costurile de producție ale navelor-surori următoare. Costurile de producție suplimentare sunt definite ca diferența dintre costul forței de muncă și costurile generale asociate, pentru prima navă dintr-o categorie nouă de nave, și costurile de producție ale navelor următoare din aceeași serie (nave-surori). Costurile cu forța de muncă includ salariile și costurile sociale.

În consecință, în cazuri excepționale și justificate în mod corespunzător, maximum 10 % din costurile de producție asociate construcției unei noi categorii de nave pot fi considerate drept costuri eligibile: în cazul în care aceste costuri sunt necesare pentru a valida inovația tehnică. Un anumit caz este considerat ca justificat în mod corespunzător atunci când costurile de producție suplimentare sunt estimate ca depășind 3 % din costurile de producție ale navelor-surori următoare.

2. COMPONENTE SAU SISTEME NOI ALE UNEI NAVE

În cazul componentelor sau sistemelor noi care sunt eligibile pentru a primi ajutoare pentru inovare, următoarele costuri sunt eligibile în măsura în care acestea sunt strict legate de inovare:

- (a) costuri de proiectare și dezvoltare;
- (b) costuri cu testarea elementului de inovare, machete;
- (c) costuri cu materialele și echipamentele;
- (d) în cazuri excepționale, costurile de construcție și instalare a unei noi componente sau a unui nou sistem și care sunt necesare pentru validarea inovării, în măsura în care acestea sunt limitate la minimumul necesar.

3. PROCESE NOI

În cazul proceselor noi care sunt eligibile a primi ajutoare pentru inovare, următoarele costuri sunt eligibile în măsura în care sunt strict legate de procesul de inovare:

- (a) costuri de proiectare și dezvoltare;
 - (b) costuri cu materialele și echipamentele;
 - (c) costuri cu testarea noului proces, dacă este cazul;
 - (d) costuri cu studiile de fezabilitate întreprinse cu cel mult 12 luni înainte de depunerea cererii de acordare a unui ajutor.
-